

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Sociaaleconomische trends

Familie is de belangrijkste bron voor hulp en steun

2015 | 03

Rianne Kloosterman

Bijna iedereen in Nederland kan in zijn of haar sociale netwerk terecht voor praktische, persoonlijke of financiële hulp. Daarbij zijn gezins- en familieleden de belangrijkste hulpbron, gevolgd door vrienden. Bij burens en kennissen kunnen mensen minder vaak terecht. Alleen voor klusjes in en om huis en voor toezicht op de woning wordt relatief vaak bij burens aangeklopt. Ouderen kunnen doorgaans minder goed in hun sociale netwerk terecht voor hulp en steun dan jongeren. Ook laagopgeleiden missen soms bepaalde hulpbronnen in hun kring van bekenden.

1. Inleiding

Sociale relaties zijn belangrijk. Mensen vinden het vaak prettig om tijd door te brengen met familie en vrienden en het gevoel dat ze er voor anderen toe doen maakt ze gelukkig (Argyle, 2001; Demir, 2010; Mars en Schmeets, 2011; Van Beuningen, 2013). Sociale relaties kunnen bovendien een bron van hulp en steun zijn, niet alleen voor materiële of praktische zaken, maar ook voor aandacht, gezelschap, emotionele steun, kennis of informatie (Van der Gaag en Snijders, 2005). Familie, vrienden en bekenden kunnen zo bijdragen aan een betere gezondheid, een groter arbeidsmarktsucces of een groter welzijn (Burt, 2000; De Graaf en Flap, 1988; Flap, 1999; Halpern, 2005). Deze waardevolle sociale contacten worden ook wel 'sociale hulpbronnen' genoemd (Bourdieu, 1984; 1986).

In dit onderzoek wordt nagegaan in hoeverre mensen voor verschillende soorten hulp en steun in hun sociale netwerk terecht kunnen en in hoeverre dit verschilt tussen bevolkingsgroepen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen drie soorten hulp, namelijk (1) praktische, (2) persoonlijke en (3) financiële hulp. Bij praktische hulp gaat het om familie, vrienden of bekenden die kunnen helpen bij klussen in en om het huis of die op het huis kunnen passen bijvoorbeeld bij vakantie. Bij persoonlijke hulp wordt gekeken of mensen bij anderen terecht kunnen om te praten over persoonlijke problemen. En bij financiële hulp gaat het om het hebben van sociale relaties die eventueel geld zouden kunnen lenen voor noodzakelijke uitgaven of die advies over geldzaken zouden kunnen geven.

In 2012 is een vergelijkbaar onderzoek verricht naar de mate waarin personen hulp en steun kunnen krijgen van anderen (Kloosterman en Te Riele, 2012). Hieruit bleek dat mensen meestal in hun sociale netwerk terecht kunnen voor praktische hulp of persoonlijke steun. Minder vaak is er iemand in de kring van bekenden met politieke of juridische kennis. Daarbij kon niet worden vastgesteld bij wie mensen terecht kunnen voor hulp. In dit onderzoek is dat wel mogelijk (zie Technische toelichting). Er wordt niet alleen onderzocht of er praktische, persoonlijke of financiële hulp in het sociale netwerk aanwezig is, maar ook via welke relaties de hulp beschikbaar is. Zijn dit vooral familieleden en vrienden, of kunnen mensen ook terecht bij kennissen en burens?

Intieme en frequente relaties, zoals met familieleden en vrienden, worden als sterke verhoudingen gezien. Minder intieme en minder frequente relaties, zoals met kennissen en burens, worden juist als zwak getypeerd (Granovetter, 1973). Hulp die bevorderlijk is voor gezondheid of welzijn, zoals het krijgen van steun en advies op persoonlijk vlak, zou vooral van sterke relaties komen (Van der Gaag en Snijders, 2005). Hulp gericht op het verbeteren van de maatschappelijke positie zou juist vaker afkomstig zijn van zwakke relaties

(Granovetter, 1973, 1974; Van der Gaag en Snijders, 2005). Buren, een zwakke relatievorm, zouden ook regelmatig helpen bij kleine praktische zaken vanwege hun fysieke nabijheid (Vermeij, 2008). Door specifiek te kijken welke mensen in het sociale netwerk wat voor soort hulp kunnen verlenen, wordt een vollediger beeld verkregen van de sociale hulprelaties. Ook wordt in dit artikel nagegaan of er mensen zijn die voor bepaalde hulpbehoeftes bij niemand terecht kunnen of nooit om hulp zouden vragen.

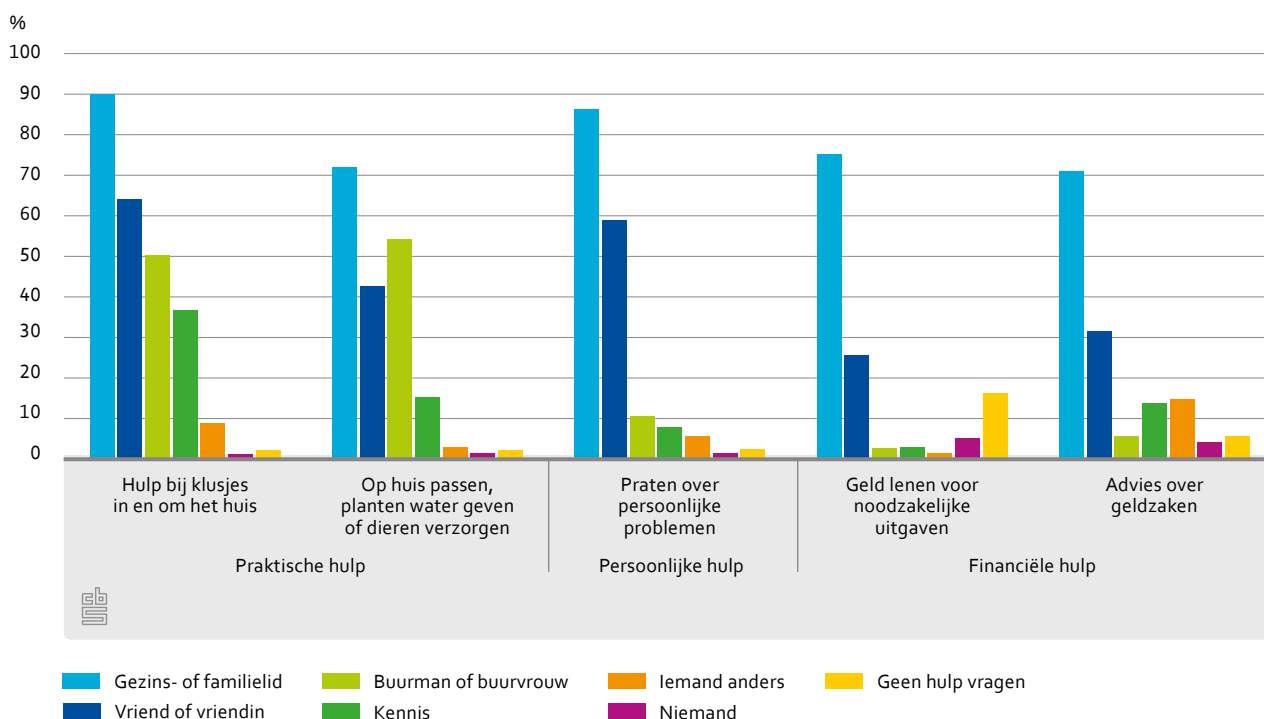
2. Globale resultaten

2.1 Bijna alle Nederlanders hebben toegang tot hulp

Bijna iedereen van de volwassen bevolking in Nederland kan in zijn of haar sociale netwerk terecht voor praktische, persoonlijke of financiële hulp (zie ook tabel 1). Slechts 1 procent geeft aan bij niemand terecht te kunnen voor praktische of persoonlijke zaken. Het minst vaak is er iemand die geld zou kunnen lenen voor noodzakelijke uitgaven; 5 procent geeft aan hiervoor niet bij familie, vrienden of andere bekenden terecht te kunnen. Als mensen om advies bij geldzaken verlegen zitten, kan 4 procent hiervoor niet in de directe omgeving terecht.

Daarbij zal niet iedereen om hulp vragen. Sommige mensen vinden het bijvoorbeeld niet prettig om geld van bekenden te lenen of om persoonlijke zaken met anderen te bespreken. Vooral bij financiële zaken wordt betrekkelijk vaak aangegeven dat er geen beroep op anderen zou worden gedaan. Zo zegt 16 procent nooit van anderen geld te zullen lenen om in de basisbehoeften te kunnen voorzien, en 6 procent zal bekenden nooit om advies vragen over geldzaken.

2.1.1 Toegang tot verschillende hulpsoorten, bevolking van 18 jaar en ouder, 2013

2.2 Gezin en familie zijn een belangrijke hulpbron

Hoewel mensen vaak toegang hebben tot hulp, kunnen zij meestal niet bij alle bekenden terecht. Bij wie wel en bij wie niet hangt af van het soort hulp waar behoefte aan is. Over het algemeen zijn gezins- en familieleden een belangrijke hulpbron. Op hen kan vaak op alle fronten een beroep worden gedaan. Bovendien wordt hun hulp vaak het eerste ingeroepen (tabel 2). Behalve gezins- en familieleden kan voor praktische en persoonlijke hulp ook vaak op vrienden worden teruggevallen. Voor hulp op financieel vlak is dit iets minder vaak het geval.

Buren en kennissen, ofwel zwakke relaties, worden doorgaans minder vaak als hulpbron genoemd, vooral als het gaat om persoonlijke steun en financiële hulp. Ongeveer de helft van de bevolking kan wel bij buren terecht voor hulp bij klusjes in en om het huis en voor toezicht op de woning. Bijna 30 procent zou bij afwezigheid het eerste de buren vragen om op het huis te passen, de planten water te geven of de dieren te verzorgen, waarschijnlijk vanwege hun fysieke nabijheid (Vermeij, 2008).

In vergelijking met de andere hulpsoorten, wordt bij advies over geldzaken met 15 procent relatief vaak aangegeven dat bij iemand anders dan familie, vrienden of bekenden kan worden aangeklopt. Ruim 10 procent zou dit zelfs het eerste doen. Mogelijk gaat het hier om professionele instanties die gratis advies geven.

2.3 Hulpnetwerk voor klusjes in en om het huis meest divers

Voor hulp bij klussen in en om de woning kunnen mensen gemiddeld genomen bij 2,6 verschillende groepen¹⁾ terecht (tabel 3). Het aantal potentiële hulprelaties bij de andere hulpsoorten ligt lager. Zo kunnen mensen bij gemiddeld 1,9 groepen aankloppen voor toezicht op de woning, voor een persoonlijk gesprek bij gemiddeld 1,7 en voor advies over geldzaken bij gemiddeld 1,4. Het hulpnetwerk is met gemiddeld 1,3 groepen het minst divers als het gaat om het lenen van geld voor noodzakelijke uitgaven. De groepen die genoemd worden als het gaat om het lenen van geld en het bespreken van persoonlijke problemen betreffen het vaakst sterke banden, ofwel gezins- of familieleden en vrienden.

3. Resultaten naar geslacht

3.1 Mannen kunnen vaker dan vrouwen in vrienden- en kennissenkring terecht voor hulp

Mannen en vrouwen hebben in gelijke mate toegang tot verschillende hulpsoorten. Figuur 3.1.1 laat immers zien dat beide seksen vrijwel even vaak aan geven dat ze bij

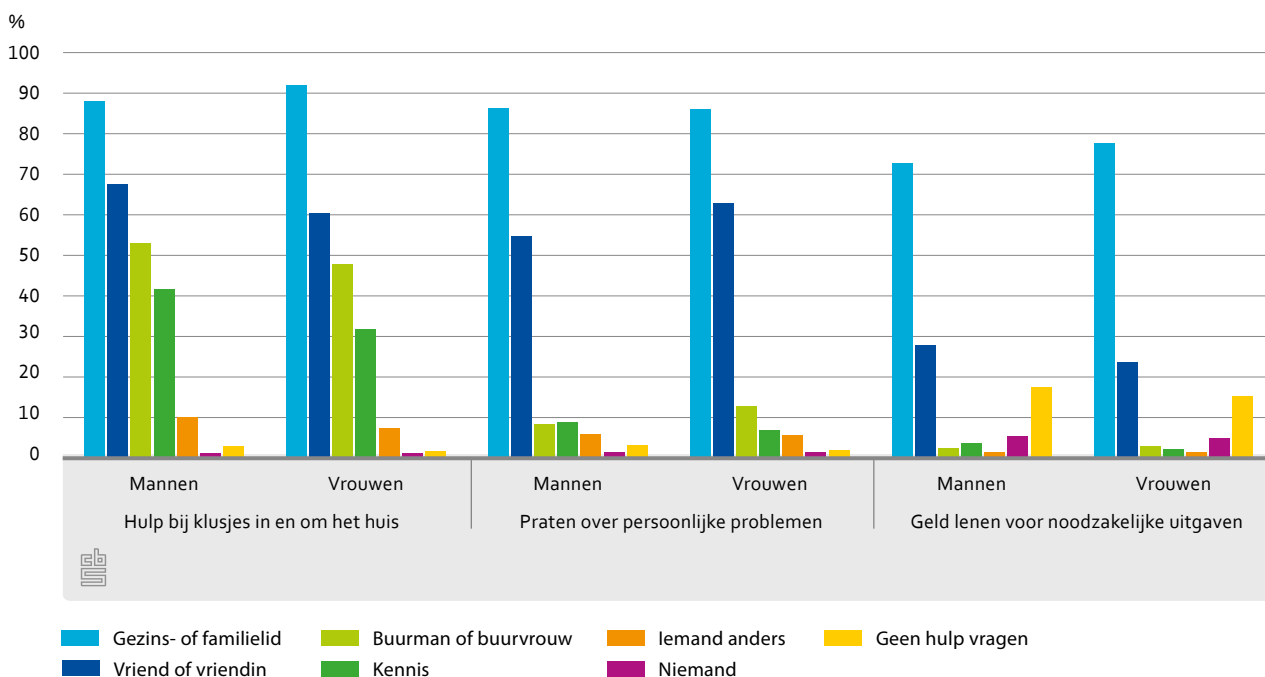
¹⁾ Respondenten is gevraagd aan te geven bij wie ze terecht kunnen voor verschillende vormen van onbetaalde hulp. Als een respondent bijvoorbeeld aangeeft bij 'een gezins- of familielid' en bij 'een buurman of buurvrouw' terecht te kunnen voor een bepaald soort hulp, dan kan hij/zij bij twee verschillende groepen aankloppen. Respondenten kunnen maximaal 5 groepen opgeven bij wie ze terecht kunnen voor hulp, te weten (1) gezins- of familieleden, (2) vrienden of vriendinnen, (3) buren, (4) kennissen en (5) anders (zie ook technische toelichting).

niemand kunnen aankloppen voor hulp. Bij wie ze terecht kunnen voor hulp en steun verschilt echter wel. Vrouwen kunnen voor praktische of financiële hulp vaker het gezin of de familie aanspreken dan mannen (zie ook tabel 1). Mannen kunnen dan ook relatief vaak in hun vrienden- en kennissenkring terecht. Als het gaat om het bespreken van persoonlijke problemen zijn gezins- en familieleden voor mannen en vrouwen even belangrijk. Vrouwen kunnen echter vaker ook bij vrienden of burens aankloppen voor een persoonlijk gesprek, terwijl mannen hiervoor vaker bij kennissen terecht kunnen.

Gemiddeld genomen kunnen vrouwen bij meer groepen terecht voor het bespreken van persoonlijke problemen (tabel 3). Mannen hebben juist een meer divers hulpn netwerk als het gaat om klussen in en om de woning.

Verder geven mannen vaker aan dat ze nooit hulp van familie, vrienden of andere bekenden zouden inroepen. Zo zou bijvoorbeeld 7 procent van hen geen advies over geldzaken vragen, tegen 4 procent van de vrouwen.

3.1.1 Toegang tot verschillende hulpsoorten, bevolking van 18 jaar en ouder naar geslacht, 2013

3.2 Vrouwen kloppen vaak het eerst bij partner aan voor hulp bij klusjes en bij financiële zaken

Vrouwen zoeken vaker dan mannen allereerst hulp bij gezins- of familieleden als het gaat om klusjes en financiële zaken (tabel 2). Vaak is dit de partner. Indien mannen hierbij hulp nodig hebben dan gaat een relatief groot deel allereerst naar andere gezins- of familieleden, maar ook vrienden worden regelmatig als eerste gevraagd. Bij persoonlijke problemen zouden mannen (60 procent, niet in tabel 2) juist weer wat vaker naar hun partner stappen om hierover te praten dan vrouwen (55 procent). Ondanks dat een meerderheid van de vrouwen hiervoor als eerste de partner opzoekt, is er ook een relatief groot deel dat eerst naar vrienden of vriendinnen zou gaan (vrouwen 17 procent; mannen 14 procent). Mannen en

vrouwen kloppen in zo'n geval in gelijke mate bij andere gezins- of familieleden aan (vrouwen 25 procent; mannen 23 procent).

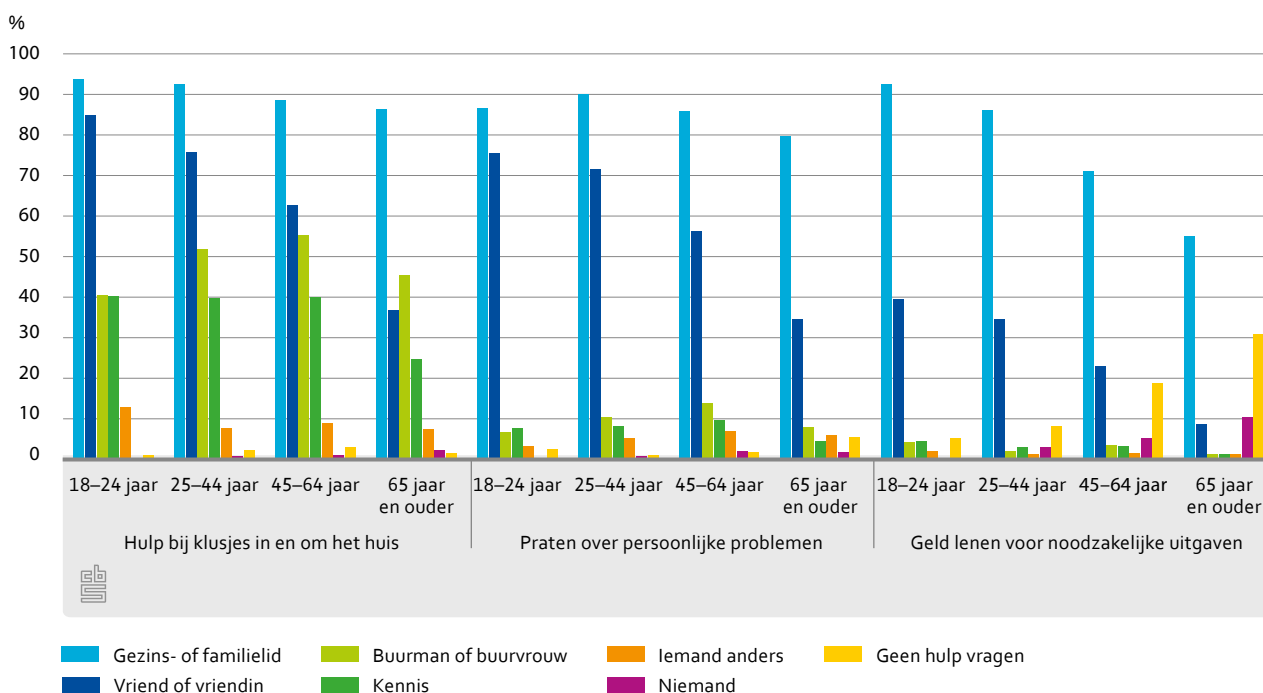
4. Resultaten naar leeftijd

4.1 Ouderen kunnen minder vaak dan jongeren in hun sociale netwerk terecht voor financiële hulp

Mensen van 65 jaar of ouder kunnen doorgaans minder vaak in hun omgeving terecht voor hulp en steun dan jongeren, vooral voor financiële hulp (zie ook tabel 1). Zo zou 10 procent van de 65-plussers bij niemand geld kunnen lenen voor noodzakelijke uitgaven, terwijl bijna alle 18- tot 25-jarigen hiervoor wel bij iemand kunnen aankloppen. Daarnaast geven ouderen ook vaker aan bij niemand aan te zullen kloppen als zij financiële of persoonlijke problemen hebben. Maar liefst 31 procent van de 65-plussers zegt niet om hulp te vragen in het geval dat er onvoldoende geld is voor de basisbehoeften. Ook bij 45- tot 65-jarigen is het aandeel met 19 procent betrekkelijk hoog. Bij de 18- tot 25-jarigen gaat het om 5 procent. Als het gaat om advies over geldzaken is eveneens een verschil tussen oud en jong zichtbaar (tabel 1). Persoonlijke problemen zou 6 procent van de 65-plussers niet met anderen bespreken, tegen 2 procent van de 18- tot 25-jarigen.

Een groot deel van alle leeftijdsgroepen kan voor hulp terugvallen op gezins- of familieleden. Dit aandeel neemt echter af met leeftijd. Het verschil is het grootst als het gaat om het lenen van geld voor noodzakelijke uitgaven: 93 procent van de 18- tot 25-jarigen kan hiervoor in het gezin of in de familie terecht, tegen 55 procent van de 65-plussers. Jongeren kunnen voor alle

4.1.1 Toegang tot verschillende hulpsoorten, bevolking van 18 jaar en ouder naar leeftijd, 2013

soorten hulp ook beduidend vaker aankloppen bij vrienden of vriendinnen. Als gevolg hiervan is het aantal groepen waar ouderen terecht kunnen voor hulp ook kleiner dan bij jongeren (tabel 3).

4.2 Vooral 65-plussers vragen bij afwezigheid eerst buren op hun huis te letten

Gezins- en familieleden worden door zowel ouderen als jongeren vaak het eerste om hulp gevraagd (tabel 2). Er zijn wel enkele duidelijke verschillen. Ondanks dat het grootste deel van de 65-plussers (55 procent) allereerst gezins- of familieleden zou vragen om op het huis te passen bij afwezigheid, zou eveneens een substantieel deel (36 procent) hiervoor eerst bij buren aankloppen. De jongste twee leeftijdsgroepen doen dan duidelijk minder snel een beroep op hun buren. In tegenstelling tot ouderen, stappen jongeren vaak naar vrienden als het gaat om het bespreken van persoonlijke problemen. Bijna een derde van de 18- tot 25-jarigen zou allereerst een vriend of vriendin hiervoor opzoeken, tegen 10 procent van de 65-plussers.

5. Resultaten naar herkomst

5.1 Autochtonen vragen vaker praktische hulp bij de buren dan niet-westerse allochtonen

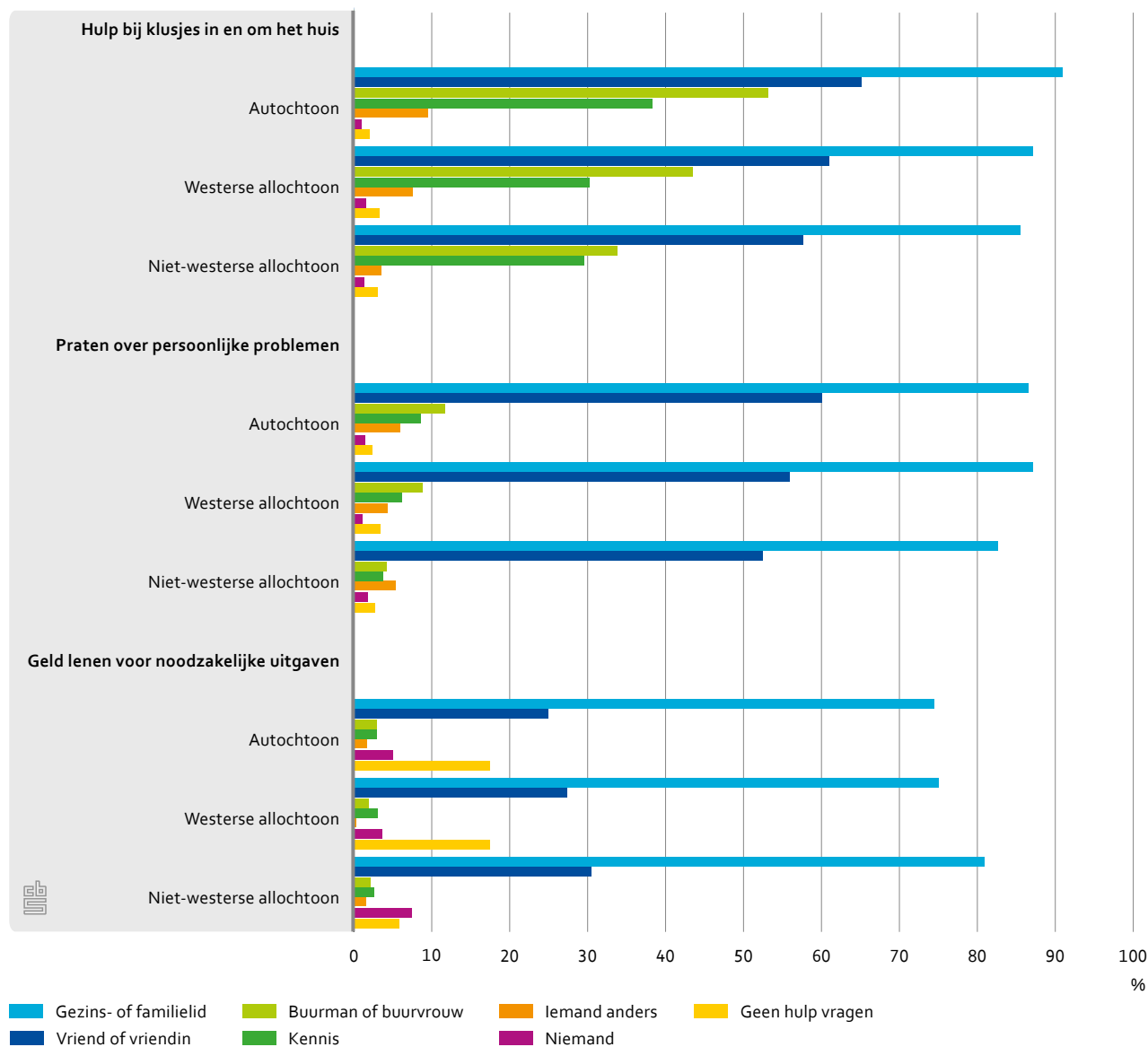
De meeste autochtonen, westerse allochtonen en niet-westerse allochtonen hebben iemand die hen kan helpen met praktische, persoonlijke of financiële zaken (zie ook tabel 1). Wanneer gekeken wordt via welke relaties de hulp beschikbaar is, is het beeld niet eenduidig. Voor klusjes in en om het huis kunnen autochtonen bij alle groepen vaker terecht dan niet-westerse allochtonen. Opvallend hierbij is dat autochtonen veel vaker dan niet-westerse allochtonen een beroep kunnen doen op buren voor praktische hulp. Zo zegt 56 procent van de autochtonen dat ze buren kan inschakelen voor toezicht op de woning, tegen 37 procent van de niet-westerse allochtonen. Bij persoonlijke en financiële hulp zijn er weliswaar verschillen, maar die zijn minder groot.

5.2 Niet-westerse allochtonen zouden vaker geld lenen van familie of vrienden

Geld lenen voor noodzakelijke uitgaven doen niet-westerse allochtonen eerder dan autochtonen bij familie of vrienden. Verder geven autochtonen en westerse allochtonen vaker aan geen hulp te zullen vragen in het geval zij onvoldoende geld zouden hebben voor noodzakelijke uitgaven, namelijk 17 procent tegen 6 procent van de niet-westerse allochtonen (zie ook tabel 1). Als het gaat om toezicht op de woning blijkt het omgekeerde: 2 procent van de autochtonen zou hiervoor bij niemand aankloppen tegen 5 procent van de niet-westerse allochtonen.

Gemiddeld genomen hebben autochtonen meer groepen bij wie ze terecht kunnen voor hulp bij klussen, voor toezicht op de woning en voor het bespreken van persoonlijke problemen dan niet-westerse allochtonen (tabel 3).

5.2.1 Toegang tot verschillende hulpsoorten, bevolking van 18 jaar en ouder naar herkomst, 2013

Gezins- of familieleden worden door alle herkomstgroepen het vaakst genoemd als degenen aan wie ze het eerste hulp zouden vragen (tabel 2). Alleen voor het lenen van geld voor noodzakelijke uitgaven zouden autochtonen (94 procent) vaker het eerste op gezins- of familieleden terugvallen dan niet-westerse allochtonen (88 procent). Niet-westerse allochtonen kloppen hiervoor wat vaker het eerste bij vrienden aan, namelijk 11 procent tegen 5 procent van de autochtonen.

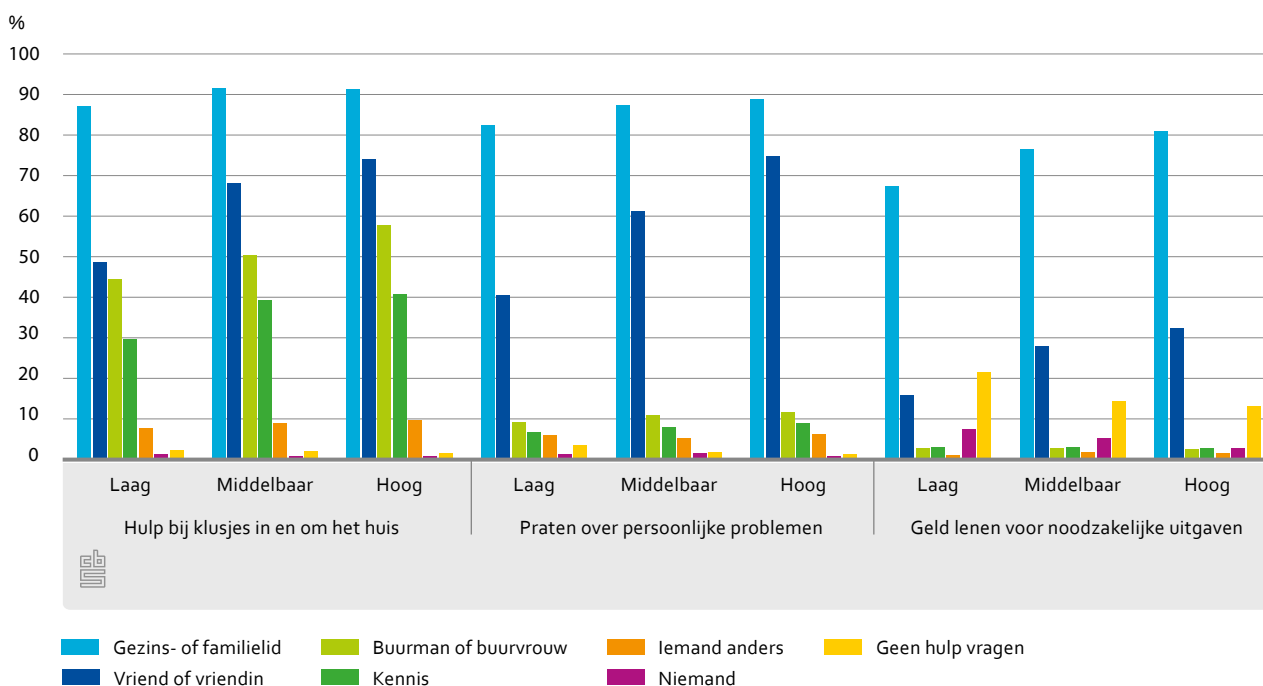
6. Resultaten naar opleidingsniveau

6.1 Hoogopgeleiden kunnen bij meer groepen terecht voor hulp dan laagopgeleiden

Voor het lenen van geld en voor toezicht op de woning kunnen laagopgeleiden iets minder vaak in hun sociale netwerk terecht dan hoogopgeleiden (zie ook tabel 1). Het laatste geval kan worden verklaard doordat laagopgeleiden doorgaans ouder zijn (www.cbs.nl/statline) en ouderen hebben, zo bleek eerder, vaker niemand die op hun woning kan passen bij afwezigheid.

Verder kunnen hoogopgeleiden bij meer groepen terecht voor praktische, persoonlijke en financiële hulp (tabellen 1 en 3). Vooral vrienden zijn vaker een potentiële hulpbron voor hoogopgeleiden dan voor lager opgeleiden. Het grootste verschil is zichtbaar als het gaat om het praten over persoonlijke problemen. Driekwart van de hoogopgeleiden kan hiervoor bij vrienden aankloppen, tegen 61 procent van de middelbaar opgeleiden en 41 procent van de laagopgeleiden.

6.1.1 Toegang tot verschillende hulpsoorten, bevolking van 18 jaar en ouder naar opleidingsniveau, 2013

6.2 Hoogopgeleiden stappen eerder naar vrienden en burens dan laagopgeleiden

Een groot en vergelijkbaar deel van de drie opleidingsgroepen zou eerst de hulp van gezins- en familieleden vragen voor klusjes in en om het huis en voor het lenen van geld

voor noodzakelijke uitgaven (tabel 2). Ook voor de andere hulpsoorten zijn gezins- of familieleden vaak de eerste keus, met name bij laagopgeleiden. Hoogopgeleiden stappen in het geval zij hulp nodig hebben ook wat vaker naar andere bekenden. Zo zou 33 procent van hen allereerst bij burens aankloppen voor toezicht op de woning, tegen 27 procent van de laagopgeleiden. En 18 procent van de hoogopgeleiden zou het eerste naar vrienden gaan om persoonlijke zaken te bespreken. Van de laagopgeleiden is dit 12 procent. Ook voor advies over geldzaken zijn vrienden een belangrijkere hulpbron voor hoogopgeleiden; 15 procent zou eerst hulp binnen de vriendengroep zoeken, tegen 6 procent van de laagopgeleiden.

7. Resultaten naar het al dan niet hebben van een partner

7.1 Mensen zonder partner missen belangrijke hulpbron

De overgrote meerderheid van de mensen met een partner kan bij hun partner terecht voor hulp bij klussen in en om de woning (83 procent) of voor het bespreken van persoonlijke problemen (81 procent). De partner kan minder vaak helpen bij geldzaken (43 procent), en ook voor het lenen van geld voor noodzakelijke uitgaven (45 procent) en voor toezicht op de woning (29 procent) is de partner minder vaak een potentiële hulpbron. Mensen zonder partner kunnen vaker dan degenen met een partner bij andere gezins- en familieleden terecht voor persoonlijke gesprekken, het lenen van geld en advies over geldzaken. Dit geldt niet als het gaat om hulp bij klussen en voor toezicht op de woning. Over het algemeen compenseren andere gezins- of familieleden de hulp die een partner kan bieden niet, waardoor het aandeel dat bij gezins- en familieleden terecht kan duidelijk groter is onder degenen met een partner. Daarbij komt dat mensen zonder een partner vaker niemand hebben bij wie ze terecht kunnen voor hulp en steun (tabel 1).

Bijna 80 procent van de mensen met een partner (78 procent) zou in eerste instantie naar hun partner gaan om te praten over persoonlijke problemen. Voor hulp bij klussen zoekt 71 procent het eerste de partner op. Bij de andere hulpsoorten liggen deze aandelen beduidend lager. Mensen zonder een partner gaan voor hulp relatief vaak het eerste naar andere gezins- of familieleden of naar vrienden.

8. Conclusies

In deze bijdrage is nagegaan in hoeverre mensen voor verschillende soorten hulp en steun in hun sociale netwerk terecht kunnen. Ook is onderzocht via welke relaties deze hulp beschikbaar is. Bijna iedereen van de volwassen bevolking in Nederland kan terecht in zijn of haar sociale netwerk voor praktische, persoonlijke of financiële hulp. Ouderen kunnen doorgaans minder goed in hun sociale netwerk terecht voor hulp en steun dan jongeren. Ook uit eerder onderzoek bleek dat zij minder vaak mensen kennen met vaardigheden die van pas

kunnen komen (Kloosterman en Te Riele, 2012). Daarnaast geven ze ook vaker dan jongeren aan geen financiële of persoonlijke hulp te zullen vragen.

Ook laagopgeleiden missen soms bepaalde hulpbronnen in hun kring van bekenden. Zij hebben iets minder vaak iemand voor het lenen van geld en voor toezicht op de woning dan hoogopgeleiden. Dit laatste verschil wordt verklaard doordat laagopgeleiden doorgaans ouder zijn en ouderen minder vaak iemand hebben die op de woning kan passen bij afwezigheid. Dat laagopgeleiden minder financiële hulpbronnen hebben, kwam ook in eerder onderzoek naar voren (Kloosterman en Te Riele, 2012). Mannen en vrouwen hebben even vaak iemand bij wie ze terecht kunnen voor hulp of steun. Ook tussen herkomstgroepen bestaan geen verschillen als het gaat om de toegang tot de in dit artikel onderzochte vormen van hulp en steun.

Gezins- en familieleden zijn de belangrijkste hulpbron. Bij alle hulpsoorten worden zij het vaakst genoemd, gevolgd door vrienden. Gezins- of familieleden en vrienden, ofwel de sterke relaties, zijn ook vaak degenen die het eerst benaderd worden voor hulp. Deze bevindingen zijn in lijn met de literatuur (Granovetter, 1973, 1974; Van der Gaag en Snijders, 2005). Bij burens en kennissen wordt minder snel voor hulp aangeklopt. Dat heeft te maken met de minder hechte band die mensen doorgaans met hun burens hebben (Kloosterman en Te Riele, 2012; Van der Gaag en Snijders, 2005). Het passen op de woning vormt hierop een uitzondering. Een groot deel van de bevolking geeft aan hiervoor het eerste de burens vragen. Het feit dat burens fysiek zo nabij zijn, speelt hierbij waarschijnlijk een rol (Vermeij, 2008).

Over het algemeen zijn hulpnetwerken het meest divers als het gaat om klussen in en om de woning, en het minst als het gaat om het lenen van geld voor noodzakelijke uitgaven. Het lenen van geld is niet vrijblijvend, waardoor hiervoor vooral bij gezins- en familieleden, ofwel mensen met wie er een hechte band is, wordt aangeklopt.

9. Technische toelichting

9.1 Data en methode

Er is gebruik gemaakt van gegevens uit het onderzoek Sociale samenhang en Welzijn 2013. Hierin is onder meer geïnformeerd naar de sociale en maatschappelijke participatie van burgers van 15 jaar en ouder, woonachtig in particuliere huishoudens. De respons op dit onderzoek bedraagt 69 procent. Voor de hier beschreven analyses zijn alleen personen van 18 jaar en ouder meegenomen. Deze leeftijdsgrens is gekozen omdat veel soorten hulp voor jongeren, vooral als zij nog thuis wonen, niet van toepassing zijn. Zij houden zich bijvoorbeeld meestal niet bezig met klussen in huis of met geldzaken, zoals leningen of pensioenen. In totaal zijn gegevens beschikbaar van 3 540 personen. Door middel van bivariate analyses wordt voor de diverse soorten hulp (zie hieronder) nagegaan in hoeverre personen hiervoor kunnen aankloppen bij anderen en of er hierin verschillen bestaan tussen bevolkingsgroepen. Ook is onderzocht bij hoeveel groepen men terecht kan voor hulp en bij wie mensen als eerste zouden aankloppen voor verschillende soorten hulp. Daarnaast is met behulp van multivariate analyses telkens gekeken of verschillen tussen bevolkingsgroepen toegeschreven

kunnen worden aan de samenstelling van deze groepen in termen van geslacht, leeftijd, herkomst en/of opleidingsniveau. Indien dit het geval is, dan wordt dit gerapporteerd.

9.2 Operationalisering: Sociale hulpbronnen

Aan respondenten is gevraagd of ze terecht kunnen bij familie, vrienden en anderen voor verschillende vormen van onbetaalde hulp. Het gaat om de volgende vijf vragen:

9.3 Praktische hulp

- Stel, u heeft hulp nodig bij klusjes in en om het huis, zoals helpen tillen, iets ophangen of een ladder vasthouden. Bij wie zou u hiervoor onbetaald terecht kunnen?
- Stel, u heeft iemand nodig om op uw huis te passen, de planten water te geven of uw huisdieren te verzorgen, bijvoorbeeld omdat u op vakantie gaat. Bij wie zou u hiervoor gratis terecht kunnen?

9.4 Persoonlijke hulp

- Stel, u heeft persoonlijke problemen en wilt daar met iemand over praten. Bij wie zou u hiervoor gratis terecht kunnen?

9.5 Financiële hulp

- Stel, u heeft geld nodig voor noodzakelijke uitgaven, zoals eten, drinken of kleding. Bij wie zou u dit geld renteloos kunnen lenen?
- Stel, u heeft advies nodig over geldzaken, bijvoorbeeld over belastingen, een hypotheek, pensioen of leningen. Bij wie zou u hiervoor gratis terecht kunnen?

De antwoordcategorieën bij iedere vraag waren: (1) uw partner, (2) een gezins- of familielid, (3) een vriend of vriendin, (4) een buurman of buurvrouw, (5) een kennis, (6) bij iemand anders, (7) bij niemand, (8) of zou u hiervoor nooit hulp vragen? Respondenten konden meerdere antwoorden geven. Aangezien niet iedereen een partner heeft, is deze categorie samengevoegd met de categorie 'een gezins- of familielid'. Daar waar de partner een opvallende rol speelt, zal dit wel vermeld worden. Daarbij wordt in de bivariate analyses nagegaan in hoeverre de aanwezigheid van een partner van belang is voor toegang tot de verschillende hulpsoorten.

Indien respondenten aangaven bij meerdere groepen terecht te kunnen voor een bepaald soort hulp, is gevraagd bij wie ze het eerste zouden aankloppen. Voor de analyses is deze informatie gecombineerd met de informatie van degenen die slechts bij één groep voor hulp kunnen aankloppen.

10. Literatuur

Argyle, M. (2001). *The psychology of happiness* (second edition). Routledge, Hove.

Beuningen, J. van (2013). Meer en beter contact met anderen van belang voor geluk. CBS-webmagazine, 19 december 2013. CBS: Den Haag/ Heerlen.

Bourdieu, P. (1984). *Distinction. A social critique of the judgement of taste*. Routledge, Londen.

Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In: J. Richardson (ed.): *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. Greenwood Press, New York, blz. 241–258.

Burt, R. (2000). The network structure of social capital. *Research in Organizational Behavior*, (22), blz. 345–423.

Demir, M., A. Özen, A. Doğan, N.A. Bilyk, en F.A. Tyrell (2010). I matter to my friend, therefore I am happy: Friendship, mattering, and happiness. *Journal of Happiness Studies*, DOI: 10.1007/s10902-010-9240-8.

Flap, H., 1999, Creation and returns of social capital: a new research program. *La Revue Tocqueville*, (20), blz. 5–26.

Gaag, M. van der, en T. Snijders (2005). The Resource Generator: social capital quantification with concrete items. *Social Networks*, (27), blz. 1–29.

Graaf, N.D. de, en H. Flap (1988). With a little help from my friends. *Social Forces*, (67), blz. 453–472.

Granovetter, M. (1973). The strength of weak ties. *American Journal of Sociology*, (78), blz. 1 360–1 380.

Granovetter, M. (1974). *Getting a Job*. Harvard University Press, Cambridge.

Halpern, D. (2005). *Social Capital*. Polity Press, Cambridge UK.

Kloosterman, R. en S. te Riele (2012). Hulp en steun van familie, vrienden en kennissen. *Bevolkingstrends*, juli 2012. CBS, Den Haag/ Heerlen.

Mars, G. en H. Schmeets (2011). Meer sociale samenhang, meer geluk? *Bevolkingstrends*, 59(3), blz. 39–44. CBS, Den Haag/ Heerlen.

Vermeij, L. (2008). Goede Schuttingen maken goede burenen. In: P. Schnabel (ed.): *Betrekkelijke betrokkenheid, Studies in sociale cohesie. Sociaal en Cultureel rapport 2008*. SCP, Den Haag, blz. 113–131.

Bijlage

1 Toegang tot verschillende hulpsoorten, bevolking van 18 jaar en ouder naar achtergrondkenmerken, 2013

	Totaal	Man	Vrouw	18-24 jaar	25-44 jaar	45-64 jaar	65 jaar of ouder	Autoch- toon	Wes- terse alloch- toon	Niet- wes- terse alloch- toon	Lage oplei- ding	Mid- del- bare oplei- ding	Hoge oplei- ding	Wel een part- ner	Geen part- ner
	%														
Praktische hulp															
Hulp bij klusjes in en om het huis															
gezins- of familielid	90,0	88,0	91,9	93,8	92,6	88,6	86,3	90,9	87,1	85,5	87,1	91,6	91,3	94,2	79,3
vriend of vriendin	64,0	67,6	60,4	85,0	75,7	62,6	36,7	65,1	61,0	57,6	48,7	68,1	74,0	65,4	60,2
buurman of -vrouw	50,3	52,9	47,8	40,5	51,8	55,3	45,4	53,2	43,5	33,8	44,6	50,4	57,8	53,7	41,5
kennis	36,6	41,7	31,7	40,3	39,7	39,9	24,8	38,3	30,2	29,5	29,8	39,2	40,7	37,7	33,9
iemand anders	8,7	10,1	7,3	12,9	7,8	8,9	7,4	9,5	7,5	3,5	7,7	9,0	9,7	8,3	9,7
niemand	1,1	1,1	1,2	0,2	0,7	1,1	2,3	1,0	1,6	1,3	1,4	0,9	0,8	0,7	2,3
geen hulp vragen	2,2	2,9	1,6	1,1	2,3	3,0	1,5	2,0	3,3	3,1	2,4	2,1	1,6	1,7	3,1
Op huis passen															
gezins- of familielid	72,0	70,3	73,7	82,0	79,1	69,4	60,0	72,7	67,0	71,7	69,3	74,4	72,0	74,0	66,5
vriend of vriendin	42,7	42,2	43,2	58,6	52,6	40,8	21,9	43,2	40,8	40,3	28,6	46,0	52,5	42,9	41,9
buurman of -vrouw	54,3	54,5	54,2	40,7	51,6	60,7	56,1	56,5	54,7	36,6	47,0	53,5	65,3	58,5	43,2
kennis	15,2	17,3	13,2	17,3	15,2	18,5	8,9	15,9	13,7	11,5	9,6	15,4	21,1	15,6	14,0
iemand anders	2,8	2,8	2,8	4,5	2,3	2,9	2,5	3,2	1,3	0,9	1,4	3,1	3,6	2,7	3,0
niemand	1,3	1,6	1,0	0,7	0,8	0,8	3,1	1,1	1,3	2,7	2,1	1,0	0,6	0,6	3,0
geen hulp vragen	2,2	2,7	1,7	2,7	1,6	2,5	2,3	1,8	2,9	4,7	3,4	1,6	0,8	1,8	3,5
Persoonlijke hulp															
Praten over persoonlijke problemen															
gezins- of familielid	86,2	86,3	86,0	86,6	90,0	85,9	79,8	86,5	87,1	82,6	82,5	87,3	88,9	90,8	73,5
vriend of vriendin	58,8	54,6	62,9	75,4	71,5	56,2	34,6	60,0	55,9	52,5	40,6	61,2	74,8	58,3	59,8
buurman of -vrouw	10,6	8,4	12,8	6,8	10,4	13,8	8,0	11,7	8,8	4,2	9,2	11,0	11,7	10,5	11,3
kennis	7,9	8,9	6,9	7,8	8,3	9,6	4,5	8,6	6,2	3,7	6,8	8,0	9,0	7,8	8,1
iemand anders	5,7	5,9	5,6	3,2	5,2	7,0	6,0	5,9	4,3	5,3	6,0	5,2	6,3	5,4	6,4
niemand	1,4	1,4	1,4	0,2	0,8	2,0	1,9	1,4	1,1	1,8	1,4	1,7	0,8	0,8	2,9
geen hulp vragen	2,5	3,2	1,9	2,4	1,1	1,9	5,6	2,4	3,4	2,7	3,6	1,9	1,4	2,1	3,6
Financiële hulp															
Geld lenen voor noodzakelijke uitgaven															
gezins- of familielid	75,1	72,7	77,5	92,6	86,0	71,0	55,1	74,4	75,0	80,9	67,5	76,5	81,1	76,2	72,4
vriend of vriendin	25,7	27,9	23,7	39,6	34,7	22,9	8,6	24,9	27,4	30,5	15,8	28,0	32,3	23,9	30,5
buurman of -vrouw	2,7	2,5	2,8	4,3	2,1	3,6	1,2	2,9	1,9	2,1	2,7	2,9	2,5	2,5	3,2
kennis	2,9	3,7	2,2	4,6	3,0	3,2	1,4	2,9	3,1	2,6	3,1	3,0	2,8	2,8	3,4
iemand anders	1,5	1,5	1,4	2,1	1,4	1,6	1,2	1,7	0,3	1,5	1,0	1,8	1,7	1,2	2,3
niemand	5,1	5,4	4,8	0,4	3,1	5,3	10,4	5,0	3,6	7,4	7,4	5,2	2,7	4,2	7,3
geen hulp vragen	16,3	17,4	15,3	5,2	8,3	18,8	31,0	17,5	17,4	5,8	21,6	14,5	13,1	16,8	15,0
Advies over geldzaken															
gezins- of familielid	71,0	65,1	76,6	93,3	76,2	63,3	62,9	71,4	69,9	68,7	69,2	71,8	72,4	72,7	66,6
vriend of vriendin	31,5	33,8	29,3	37,7	42,5	30,3	13,3	31,4	36,0	27,9	17,4	32,2	45,1	31,6	31,1
buurman of -vrouw	5,6	6,1	5,2	8,9	6,4	5,9	2,3	5,6	5,1	6,5	3,4	6,7	6,5	6,2	4,2
kennis	13,8	15,8	11,9	15,4	15,4	15,6	7,6	13,8	13,1	14,3	10,3	14,8	16,4	13,4	15,0
iemand anders	14,7	15,3	14,2	6,3	12,1	17,6	18,8	15,1	14,0	12,6	15,5	14,6	14,4	15,1	13,3
niemand	4,2	4,3	4,1	2,0	4,0	4,1	6,0	3,9	4,5	6,4	4,2	4,5	3,7	3,8	5,4
geen hulp vragen	5,6	7,1	4,1	1,1	3,9	7,3	7,8	5,8	4,5	4,7	5,8	5,1	5,1	5,2	6,5

2 Wie wordt het eerste om hulp gevraagd? Bevolking van 18 jaar en ouder naar achtergrondkenmerken, 2013

	Totaal	Man	Vrouw	18-24 jaar	25-44 jaar	45-64 jaar	65 jaar of ouder	Au-toch-toon	Wes-terse alloch-toon	Niet-wes-terse alloch-toon	Lage oplei-ding	Mid-del-bare oplei-ing	Hoge oplei-ding	Wel een part-ner	Geen part-ner
	%														
Praktische hulp															
Hulp bij klusjes in en om het huis															
gezins- of familielid	84,3	78,5	89,8	81,5	84,4	85,4	83,9	85,0	81,9	80,5	83,8	84,4	84,0	90,2	67,6
vriend of vriendin	8,5	12,6	4,7	16,1	9,4	7,4	4,8	8,0	10,4	11,1	6,9	9,7	8,4	5,0	18,5
buurman of -vrouw	5,0	6,3	3,7	2,2	5,2	4,7	6,6	4,7	6,6	5,3	5,7	4,6	5,0	3,7	8,6
kennis	1,5	1,9	1,2	0,2	0,8	1,8	3,0	1,5	1,1	2,0	2,4	1,0	1,7	0,9	3,5
iemand anders	0,7	0,8	0,6	0,0	0,2	0,7	1,7	0,7	0,0	1,1	1,2	0,3	0,8	0,3	1,9
Op huis passen															
gezins- of familielid	60,3	58,3	62,3	67,7	64,8	56,6	55,2	60,3	56,8	64,5	64,2	60,6	55,7	61,4	56,9
vriend of vriendin	8,9	9,6	8,2	12,3	9,6	9,4	5,1	8,4	10,0	11,8	6,9	10,1	9,1	7,5	12,7
buurman of -vrouw	28,6	29,6	27,7	18,6	24,2	31,8	36,0	29,2	30,9	21,1	26,9	27,3	32,8	29,4	26,6
kennis	1,5	1,8	1,3	0,5	1,1	1,6	2,6	1,4	2,0	1,6	1,4	1,4	1,9	1,2	2,4
iemand anders	0,7	0,7	0,6	0,9	0,4	0,6	1,1	0,7	0,3	1,0	0,7	0,6	0,5	0,4	1,4
Persoonlijke hulp															
Praten over persoonlijke problemen															
gezins- of familielid	81,0	82,6	79,4	68,0	81,7	82,9	84,1	81,0	84,1	77,4	81,7	80,4	80,7	89,8	56,7
vriend of vriendin	15,6	13,9	17,3	30,9	16,5	13,1	9,7	15,8	12,6	17,9	11,7	17,0	17,7	8,2	35,8
buurman of -vrouw	0,7	0,5	1,0	0,0	0,5	0,6	1,8	0,8	0,3	0,6	1,7	0,6	0,1	0,2	2,2
kennis	0,8	1,0	0,5	0,8	0,4	1,3	0,5	0,8	0,7	0,7	1,4	0,3	1,0	0,4	2,0
iemand anders	1,9	2,0	1,7	0,3	1,0	2,0	3,9	1,6	2,3	3,4	3,6	1,7	0,5	1,3	3,3
Financiële hulp															
Geld lenen voor noodzakelijke uitgaven															
gezins- of familielid	92,9	90,6	95,1	93,6	94,3	91,0	92,9	93,6	92,9	88,1	92,2	92,5	93,8	95,2	86,9
vriend of vriendin	5,4	7,3	3,7	5,9	4,8	6,8	3,6	4,6	6,0	10,8	5,4	6,1	4,7	3,4	10,8
buurman of -vrouw	0,2	0,1	0,3	0,0	0,0	0,2	0,6	0,2	0,0	0,0	0,5	0,1	0,0	0,2	0,1
kennis	0,6	1,0	0,2	0,0	0,2	0,9	1,5	0,7	0,8	0,0	1,0	0,3	0,8	0,5	0,9
iemand anders	0,9	1,0	0,7	0,5	0,6	1,1	1,5	0,9	0,3	1,1	0,9	1,0	0,8	0,8	1,2
Advies over geldzaken															
gezins- of familielid	72,6	66,1	78,8	90,5	74,1	65,4	71,0	73,1	70,3	71,1	74,4	73,5	69,4	74,4	68,4
vriend of vriendin	10,1	13,1	7,2	4,7	12,0	12,0	7,2	9,6	12,9	10,8	6,3	9,3	15,0	8,4	14,5
buurman of -vrouw	0,5	0,9	0,1	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	1,1	0,1	0,6	0,8	0,5	0,4
kennis	5,6	7,8	3,5	1,4	5,3	8,0	4,9	5,5	5,1	6,9	5,8	5,7	5,5	5,3	6,6
iemand anders	11,1	12,0	10,3	2,9	8,1	14,1	16,3	11,3	11,3	10,0	13,4	10,9	9,3	11,4	10,0

3 Gemiddeld aantal groepen bij wie aangeklopt zou kunnen worden voor hulp, bevolking van 18 jaar en ouder naar achtergrondkenmerken, 2013

	Totaal	Man	Vrouw	18-24 jaar	25-44 jaar	45-64 jaar	65 jaar of ouder	Au- toch- toon	Wes- terse alloch- toon	Niet- wes- terse alloch- toon	Lage oplei- ding	Mid- del- bare oplei- ding	Hoge oplei- ding	Wel een part- ner	Geen part- ner
Praktische hulp															
Hulp bij klusjes in en om het huis	2,55	2,68	2,43	2,76	2,74	2,63	2,04	2,62	2,37	2,17	2,23	2,64	2,78	2,64	2,32
Op huis passen	1,91	1,92	1,90	2,09	2,04	1,97	1,53	1,95	1,83	1,69	1,61	1,96	2,16	1,97	1,75
Persoonlijke hulp															
Praten over persoonlijke problemen	1,74	1,69	1,78	1,84	1,88	1,76	1,41	1,77	1,68	1,52	1,50	1,76	1,93	1,77	1,65
Financiële hulp															
Geld lenen voor noodzakelijke uitgaven	1,29	1,31	1,27	1,51	1,39	1,26	0,98	1,29	1,30	1,25	1,15	1,31	1,39	1,28	1,31
Advies over geldzaken	1,45	1,47	1,43	1,63	1,59	1,43	1,14	1,46	1,45	1,36	1,23	1,48	1,63	1,47	1,39

Verklaring van tekens

.	Gegevens ontbreken
*	Voorlopig cijfer
**	Nader voorlopig cijfer
x	Geheim
–	Nihil
–	(Indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	Het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
Niets (blank)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2014–2015	2014 tot en met 2015
2014/2015	Het gemiddelde over de jaren 2014 tot en met 2015
2014/'15	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2014 en eindigend in 2015
2012/'13–2014/'15	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2012/'13 tot en met 2014/'15

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever
Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress
Studio BCO, Den Haag

Inlichtingen
Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2015.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.